

Práce: bakalářská

Posudek: vedoucího

Práci hodnotil: PhDr. Jaromír Murgaš, CSc.

Práci předložil(a): Michal Grus

Název práce: Srovnání NDE a podobných zážitků z psychedelických sezení s LSD, DTM a ketaminem a jejich začlenění do širšího kontextu zkušeností v perspektivě monomýtu

1. CÍL PRÁCE (uved'te, do jaké míry byl naplněn):

Cílem práce M. Gruse bylo především srovnání, jež je uvedeno v názvu práce. Autorovi běželo zejména o to, uspořádat informace k uvedeným tématům a srovnat, nakolik se shodují a nakolik liší prožitky navozené blízkou smrtí s prožitky výše jmenovanými chemickými látkami; to pak doplnil zpracováním „monomýtu“ (dle Campbellova pojetí) a spojením všech motivů. Svůj účel práce dostatečně splňuje, autor našel významné shody; přitom sám prokazuje rovněž schopnost pracovat přiměřeně s literaturou.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Úvod práce je dle mého soudu poměrně dost seriózní, autor prokazuje široké seznámení s tematikou a jejími autory, uvádí kriteria svého výběru literatury a také základní problém tematiky – rozdělenost vědecké obce ve vztahu ke zkoumaným fenoménům a jejich výkladu. Autor potom v **postatě stále referuje** - nejprve o tzv. zážitcích blízkých smrti (NDE), jak jsou uvedeny v základní literatuře k tématu, hlavně u E. Kübler-Rossovové, K. Ringa a R. Moodyho. Po krátkém shrnutí hlavních zajímavých rysů zjištěných zážitků student referuje názory těchto autorů a posléze zjištění „experimentů“ těchto badatelů. M. Grus přitom stále zaměřuje „experiment“ a „zkoumání“ či „zjišťování“; fakticky se jednoduše jedná o sběr výpovědí těch, kteří NDE prostě prožili. Na závěr této části autor shrnuje, v jakých obecných tématech - resp. obecných prožitcích - se zjištěné výpovědi u všech těchto autorů jednoznačně shodují.

Následně p. Grus přechází k problematice psychedelických výzkumů S. Groffa, C. Stevensona, K. Jansena, R. Strassmana a R.E.L. Masterse. Po jejich uvedení opět krátce srovnává jejich poznatky, speciálně také o změnách osobností lidí, kteří zkušenosti prožili. Při srovnání zážitků NDE a psychedelických pak nachází řadu styčných bodů.

Až potud student víceméně shromažďoval a jednoduše srovnával informace z oblasti „duchovně-lékařské“, resp. „psychiatrické“ (což označuji podle současného, jistě nedokonalého „oborového“ rozdělení) a jeho výkonem bylo určité skromáždění, vzbírání a uspořádání množství uvedených zajímavých informací (při snaze o dostatečnou serióznost). I když se jedná spíše o starší materiál, zásluhou autora je jistě jeho shromáždění. V závěrečné části práce pak předkládá cosi jiného: zpracování starších tří základních pramenů k problematice mýtu, šamanismu a přechodových rituálů - a provádí i velmi krátké a nepříliš uspokojivé srovnání jejich motivů (co ale psát více) s dříve uvedenými prožitky.

Samostatné, teoretické nebo tvořivé práce je celkově v práci poměrně málo. Práce však sbírá a nově uspořádává množství zajímavého a cenného materiálu, který může posloužit mnoha zájemcům o danou problematiku, resp. vůbec pojetí lidského života. Práce rovněž má svou kvalifikační hodnotu.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Práce není formálně docela v pořádku, ale je, dle mého soudu, v tomto ohledu ještě hajitelná. Největším nedostatkem je zřejmě ne úplně malý počet různých chyb, zejména chybějících čátek ve větách, které kromě nedodržování gramatiky někdy odporují i dobrému chápání textu. Občas i po upozornění zbyla i v opravě práce chyba ve velkém (či malém) písmenu (např. - „z kanady“, „eskymáků“ a další - „indiáni“...), popř. překlep, dokonce i chyba v i/y apod.; ale v ospravedlnitelném snad ještě množství. Členění práce není úplně optimální (zejména fenomény NDE a psychedelické výzkumy nejsou pojednány v logické obsahové symetrii), je ale přehledné. Odkazy jsou prováděny možným způsobem, mnohé lze ocenit, často by ale také byly třeba podrobnější. Seznam literatury je rovněž přijatelný, i když mohl ještě jednou obsahovat rok vydání práce přehledněji - podle normy má uvádět rok vydání u místa vydání.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Práce je obsahově i formálně přijatelná. Její hodnota spočívá jednak v ověření schopnosti pracovat s literaturou, jednak v uspořádání množství určitého materiálu, svým způsobem jistě cenného. Jako hlavní její problém vidím skutečnost, že povětšinou zaměřením vlastně koresponduje s obsahem studia na FHS jen velice málo, student naše studia příliš nevyužil; veškerý materiál o NDE a působení látek měl být dle mého soudu ne hlavním smyslem práce, ale odrazem k filozoficko-antropologickým úvahám.

Autor rovněž nevyužil dostatečně možnost referovat látku s dostatečným vlastním zkoumavým, přemýšlivým odstupem; nicméně jistý základní přístup a snahu o serióznost prokázal.

Cílem práce je dále nakonec prakticky „jen“ uspořádání informací z literatury, což není nějaký zásadní kvalifikační výkon; je to ale provedeno poměrně regulérně, s jistou dostatečnou kázní myšlení. Autor měl zřejmě původně i vyšší „filozofické“ (?) ambice, a to ohledně zdůraznění významu uváděných informací pro každý lidský život; ovšem při snaze o pokud možno seriózní práci od těchto ambic naštěstí v zásadě ustoupil. Naštěstí – protože to není filozoficky snadné a podle obsahu práce autor k tomu ještě není dost připraven. Samozřejmě je možno se odkazovat na názory představovaných autorů a oddávat se pak fascinovaným úvahám; je však pozitivním svědectvím pro autora, že to nedělal.

Pracovat filozoficko-kriticky s problematikou interpretace zkoumaných prožitků i jejich referování autory, jak by bylo třeba – a možno - již v rámci bakalářského studia na FHS, je ovšem o hodně obtížnější a vyžaduje kromě osvojení základního filozofického přístupu také více zkušeností a poznání. M. Grusovi přitom ne vždy zůstal dostatečný kritický odstup (viz bod 5). V předložené podobě by správnost řady informací o používaných chemických látkách měl ověřit odborník z oblasti psychiatrie, výběr a srovnání informací o zážitcích pak dobře informovaný odborník z oblasti psychologie. Já se „vedoucím práce“ stal v okamžiku, kdy jsem přislíbil studentovi pomoci s úpravou předchozí, neobhájené varianty práce; bohužel jsem ale zprvu špatně odhadl podíl uvedené odborné problematiky mimo moje možnosti. Přesto snad základní studentova práce s literaturou a jeho vedení textu

umožňují i mně jako částečně obeznámenému laikovi v uvedených oblastech vyřknout o práci právě ten celkový soud, že je jako bakalářská práce i v rámci FHS přijatelná. Finální „začlenění“ problematiky do „širší koncepce monomytu“ je jistě pokusem, jak práci přece jen spojit s motivy studovanými na FHS; a i když nepokládám toto spojení za fakticky dostatečně realizované, jistě lze pokus o ně ocenit.

Přínosem práce je podle mého soudu nakonec shromáždění a uspořádání problematiky a jejích zajímavých podnětů jak pro samotného autora práce, tak i pro další čtenáře. Lze také mluvit o jakémsi „rejstříkovém“ výkonu; o tom, že autor informace z prostudované literatury uspořádává do jednoho celku tak, že z něj lze díky uvedenému odkazování ke každému tématu a autorovi dobře dohledávat sdělení původních autorů - a dále srovnávat. O podněty k dalšímu přemýšlení tedy práce nemá nouzi. Základní stupně dovedností práce s materiálem podle mne výkon také splňuje.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Po předchozí verzi autor novou verzi práce očistil od řady problematičtějších tvrzení. Co však zůstává, je to, že metodicky vzato, výpovědi svědků mají mnoho omezení a jejich zpracování také; všechny interpretace jsou zde jen názory a dohady. Když jsou interpretovány zkušenosti NDE v nekvalifikovaných filozofických představách ať již těch, kdo je prožili, nebo těch, kdo je zaznamenali, je lepší k interpretacím výzkumníků zaujmout trochu více opatrného odstupů. V problematice jistoty a nejistoty sdílené zkušenosti, a to nejen esoterické, ale také zcela běžné, se již pokročileji zorientovala řada filozofů, kteří se zabývali fenomenologickými zkušenostmi nebo filozofií mysli. To je oblast, která by mohla být pro další uvažování o problematice rovněž užitečná; nevím však, zda je autor tuto skutečnost schopen s dosud získanou rozlišovací schopností vidět a nahlédnout. Samozřejmě k řadě uváděných zkušeností je vůbec těžko co říci a kvalifikační práce se nemůže opřít o ně samotné, ale jedině o dovednosti vlastní práce s nimi, uvažování o souvislostech, modelech, přístupech apod.

Vzhledem k opakované obhajobě nemám k práci další otázky.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

„Dobře“.

Datum: 13. 6. 2011

Podpis: